

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27

Citation: Kierkegaard, Søren: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2010 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-p400-txt-root.pdf> (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

P400:400

Løse Papirer fra 48 som laae i Bibel-Foderalet.

P400:401:1

Dette er Troens Stigen, ell. at komme til Troen. Her ligger ogsaa det Absurde. Luther taler (i Prædiken om Høvidsmanden fra Capernaum) om hvorledes hans Tro tiltog, først troede han, at Christus kunde hjælpe, hvis han blot vilde komme, men da Christus ikke vilde dette, troede han alligevel, troede, at Christus ogsaa kunde hjælpe uden at komme.

P400:401:2

#

Man talte i en ældre Theologie meget om at fordi Synden var mod Gud, derfor var den saa stor, derfor maatte Helvedsstraffene være evige. Det fandt man saa i en senere Tid taabeligt; thi Synden blev jo lige stor enten den var mod Gud ell. ikke. Dette er da i Grunden den aandløseste og meest materielle Betragtning. Er da Synd et udvortes Faktum, er den ikke ogsaa en Forestilling, og synder den ikke mere der har en udviklet Forestilling end Den, som har en dunkel, og synder Den ikke dybest, der, uagtet han har en udviklet Forestilling om Gud dog fremturer i Synd.

P400:402

Noget om Syndernes Forladelse.

Vanskeligheden ligger her psykologisk paa et ganske andet Sted end man almdl. drømmer om.

Vanskeligheden er til hvilken Umiddelbarhed vender den tilbage som troer det, ell. hvilken er den Umiddelbarhed som følger paa denne Tro, hvorledes forholder denne sig til hvad man ellers kalder Umidd.

At troe Syndernes Forladelse er et Paradox, det Absurde o: s: v: o: s: v: det er ikke derom jeg taler, men om noget Andet.

Jeg antager altsaa at En har haft det uhyre Troens Mod til i Sandhed at troe, at Gud bogstaveligen har glemt hans Synd – et Mod som maaskee ikke findes i Ti i hver Generation, dette afsindige Mod, efter at have en udviklet Forestilling om Gud, saa at troe dette, at Gud ganske bogstavelig kan glemme.

Men jeg antager det? Hvad saa. Nu er altsaa Alt glemmt, han er som et nyt Msk. Men efterlader det da slet intet Spoer det vil sige: skulde det være muligt, at et Msk. nu kunde komme til at leve med en Ynglings Sorgløshed. Umuligt!

Og just heraf beviser jeg, at det er en ubeskrivelig mislig Sag at opdrage et Barn strængt i Xstd; thi man forvirrer en Saadan hans Liv efter den rædsomste Maalestok omtrent til ind i det nogle og 30de Aar.

Hvor skulde det være muligt, at Den, der har troet sine Synders Forladelse nu skulde blive ung nok til erotisk at forelske sig.

Her er mit eget Livs Vanskelighed. Jeg er af en Olding opdraget uhyre strængt i Xstd, derfor er mit Liv mig rædsomt forvirret, derfor er jeg blevet bragt ind i Collisioner som Ingen tænker paa, mindre taler om. Og nu først, nu i mit 35te Aar har jeg maaskee ved Hjælp af tunge Lidelser og med Angerens Bitterhed lært saa megen Afdøethed fra Verden, at der for mig ret kan være Tale om, at finde hele mit Liv og min Salighed i Troen paa Syndernes [Forladelse]. Men sandeligen, om en[d] aandelig stærk som nogensinde, jeg er nu meget for gammel til at blive forelsket i en Qvinde o: D:.

Der fordres en Udlevethed for egl at føle Trang til Xstd. Paanødes den En før den Tid, saa gjør den En egl. gal. Der er det i Barnet og Ynglingen, som hører dem saa naturligt til, at man maa sige saaledes maa Gud selv have villet at de skulle være; Barnet og Ynglingen ere væsentligen blot sjæleligt bestemmede, hverken mere ell. mindre. Xstd er Aand. At opfatte et Barn strængt under Bestemmelsen »Aand« er Grusomhed er som at slaae ham ihjel, og har aldrig været Xstds Mening.

Og derfor er hele Xstd. i Xstheden for største Delen bleven til Piat, fordi der opdrages i den. Thi sjeldent saare sjeldent opdrages et Barn uhyre strængt deri, hvilket dog, naar galt skal være, er det ulige bedre, om det end dræber hans Barndom og Ungdom; som oftest opdrages der piattet deri, og saa bliver det aldeles Skidt. Det er dog altid bedre at have udholdt alle disse Qualer i Barndom og Ungdom ved at være udspændt (som i en Tortur) under Bestemmelsen Aand, som man endnu ikke er, at have udholdt alle disse Qualer, saa Ens Barndom blev idel Elendighed – og saa endeligen engang med heel Salighed forstaae, see nu kan jeg bruge den, nu er Xstd til for mig og Alt: det er dog bedre end piattet hverken at have været det Ene ell. det Andet.

»Dine Synder ere Dig forladte« dette er de Christnes Tilraab til hinanden, med dette Tilraab gaaer Christend. gennem Verden, paa dette Sprog kjendes den som altid et Folk en Nation paa det Sprog den taler. Dette Ord tilraaber den ene den anden som Natteposterne i Kiæden tilraabe hinanden et Ord o: s: v:

cfrLuthers Prædiken paa Evangeliet 19de Søndag efter Trinitatis Slutning

P400:404:1

At alle Msker have lige Adgang til Lidenskab og Følelse har jeg altid forfægtet, det har været min Trøst. Men nu seer man dog ogsaa det Mislige. Et Rabalder-Fjog som Pastor Boiesen blæser ad Dr. Rudelbach^s Lærdom o: s: v:; thi han (Boiesen) er Patriot! Bravo. Hvilken uhyre Løgn. Blot ved at være Patriot blot ved at vræle derpaa bliver man Alt. Jeg troede: ved at være Patriot blev man Patriot og derved blev det.

P400:404:2

Aand bliver nu i disse Tider en Overflødighed, Kunst, Videnskab o: D: Luxus. Der var en Kone forleden Dag, der med Bevægelse beklagede sig over, at der ligeoverfor hende boede en Mand, som holdt Keglebane, hun fandt det saa oprørende for Nationalitets-Følelsen, at En i disse Tider holder Keglebane. Som en saadan Stakkels Mand formodl. nu vil gaae nedslaaet omkring, og ikke turde opløfte Øinene, fordi han ikke er Patriot - men holder Keglebane: saaledes maae vi stakkels Forf., item Kunstnere o: s: v: blive os bevidste, hvis det ikke gaaer videre, og vi blive (i Tidens Alvor!) som Glædes-Piger en Afskye o: s: v:

P400:405

#

Af alle Tyrannier er en Folkeregjering den kvalfuldste, den aandløseste, ubetinget alt Storts og Ophøiets Undergang.

En Tyran er dog M.ell. et enkelt Msk. Han har dog ordentligviis en Tanke selv om det er den urimeligste. Man kan nu overveie med sig selv om det er Umagen værd for den Tanke at lade sig slaae ihjel om den saaledes colliderer med Ens egne Tanker, ell. om dette ikke er Umagen værd. Og saa indretter man sig og lever. - Men i en Folke-Regjering hvo er Herskeren?

Et X ell. det evindelige Pjæt: hvad der i ethvert Øieblik er ell. har Majoriteten – den afsindigste af alle Bestemmelser. Naar man veed hvorlede[s] det gaaer til med at faae Majoritet og hvorledes det kan fluctuere, at saa dette Nonsens er det Regjerende.

En Tyran er dog kun Een, man kan altsaa, hvis det saa synes En, indrette sig paa at undgaae ham, leve fjernt fra ham o: s: v:.. Men hvor skal jeg i en Folke-Regjering undflye Tyrannen. Ethvert Msk. er jo i en vis Forstand, Tyrannen, det er blot han skaffer et Opløb, en Majoritet.

En Tyran som enkelt Msk. er da saa ophøiet En saa fjern, at man for ham kan faae Lov til at leve privat som man vil. Det kan i al Evighed ikke falde en Keiser ind at bryde sig om mig, hvordan jeg lever, hvad Tid jeg staaer op, hvad jeg læser o: s: v: – ordligviis veed han slet ikke af, at jeg er til. Men i en Folke-Regjering er jo »Ligemanden« den Herskende. Ham beskæftiger Sligt, om mit Skjæg er som hans, om jeg tager i Dyrehaven paa samme Tider som han om jeg er ganske som han og de Andre. Og hvis ikke, ja da er det en Forbrydelse – en politisk Forbrydelse, en Stats-Forbrydelse!

En Folke-Regjering vil i Maximum kunne skaffe nogle Martyrer, af hvilke den har Fortjeneste som Josephs Brødre af Joseph.

At leve under en saadan Regjering er det meest Dannende for Evighed, men den største Qval saa længe det staaer paa. Kun een Længsel kan man have, hiin socratiske at døe og at være død. Thi Socrates han har døiet denne Aandsløshed, at Numerus er Regjeringen, at vi ikke Alle ere lige for Gud (thi hvad bryder man sig om Gud i en Folke-Regjering!) men alle lige for Tallet! Og Tallet er just det Onde, som det ogsaa i Aabenbaringsens Bog bruges saaledes prægnant.

En Folke-Regjering er det sande Billede paa Helvede. Thi selv om man skulde holde dens Qval ud, det var dog en Lise, hvis man fik Lov at være ene, men det Qvalfulde er netop, at »de Andre« tyrannisere En.

P400:406:1

#

Naar i denne Tid Præsten prædiker om Gud og Xstus og Evigheden o: s: v:, da hører Menigheden efter – som sædvanligt. Men naar han blot siger »i disse Tider, nu da Krigen....« vupti saa faaer Menigheden Ørene op, det er Noget at prædike om, man reiser sig op for at fange hvert Ord, Damerne tage Hatten af, at Intet skal undgaae dem – med hvad der siges om Gud og Xstus gaaer det ikke saa nøie.

P400:406:2

#

min Forfatter-Virksomheds Realitet er naturligviis nu Nul, mindre end Nul, bliver snart en Forbrydelse. Jeg bliver tilsidst for at faae Fortjeneste af Staten og Anseelse som Patriot, nødsaget til at tilbyde »Fædrelandet« min Tjeneste som Bud, med at bære Avisen om.

P400:406:3

#

Guds-Forholdet er det Eneste der giver Betydning. Det seer man eminent i Xsti Liv. Det var en Dag, en Dag der formdl ogsaa har haft sin Begivenhed, om hvilken Alle have talet som det uhyre Vigtige - paa den Dag salvede en Qvinde Xsti Hoved - hvilken Ubetydelighed: og dog er alt det Andet glemt kun hun erindret. Men aldrig synes mig træder Guddoms-Værdigheden, Bevidstheden om at være Gud stærkere frem i Xsti Liv, ikke naar han gjør et Mirakel, end da Han viser hvilken uendelig Realitet hans Liv havde, at en saadan ubetydelig Begivenhed fortjener evig at erindres, at en ubekjendt Kone, et forsvindende Intet bliver udødelig blot fordi hun en Dag salvede hans Hoved!

P400:407

#

Man taler rigtignok stundom om, at der ogsaa stundom have levet i Sandhed Udmærkede som ikke ere blevne forfulgte, men høit ærede og anseete. Maaskee. Men lad os dog see Sagen lidt nærmere an. Fordi En er stor fE som Kunstner, Digter, Skuespiller, Taler o: s: v:, deraf følger endnu ikke at han, ethisk, er stor. Maaskee har han altsaa trods sin æsthetiske Storhed været svag nok til at ville æres og ansees i Verden ogsaa paa en usand Maade, ogsaa ved at smigre for det Onde, ell. dog ved at undflye Farer, som han skulde have vovet sig ud i. See, det er noget Andet. Lad os tænke en Digter. Jeg negter altsaa ikke at han er i Sandhed stor som Digter; men det er saa vist ikke derfor han blev saa høit anseet og beundret af de Samtidige. Nei, men han var tillige en svag Charakter, feig, han holdt gode Miner med Misundelsens Organer, styrkede sig ved Sammenhold med Andre o: s: v:, see derfor levede han æret og anseet.

Men dette staaer fast, at aldrig har Nogen, der var ethisk stor været æret og anseet saa længe han levede; thi saa maatte ogsaa Verden være god. Det er kun ved Lurvethed man naaer virkelig at være anseet og æret saa længe man lever; det at En virkelig er Genie hjælper ikke. Havde hiin Digter tillige været Ethiker saa var han ikke blevet æret og anseet.

P400:408

Naar I ikke see Tegn og Undergjæringer ville I ikke

troe.

Her seer man Rigtigheden af at gjøre det at troe til en egen Sphære. Thi dersom det man saadan i Almdl. kalder at tro: [(at troe, at der [er] en Gud til, et Forsyn o: s: v) hvilket slet ikke er Andet end at vide, ell. den Umiddelbarhed som vel kan være klaret ved Tænkning, men ikke er forsøgt i Anfægtelse, der piner ud til det Absurde] var at troe, saa blev Xsti Ord en Anti-Climax og Christus kom til at sige det Modsatte. Thi hiin qvasi Troen, den mener at troe – kun Mirakler o: D. kan den ikke komme ud af det med; den troer, som det hedder, paa Gud og Christus, men lader Miraklet staae hen. Dog ordner Xstus Forholdet omvendt, først kommer den Tro, som troer Mirakler, troer, fordi den seer Mirakler, og saa den næste, som troer, uagtet der intet Mirakel skeer. Disse to Bestemmelser ere Troens, og det Absurde, Forargelsens Mærker ere der. Først at troe, at Gud vil lade Noget skee som aldeles strider stik mod vor Fornuft og Forstand. Det er absurd. Og naar man saa har troet det, at dette vil skee, saa alligevel at troe, uagtet det ikke skeer. Men tager man Troens første Bestemmelse bort, at troe fordi man seer Tegn og Under, saa forvirres Sphærerne, thi saa kommer Viden og Troens høieste Form til at ligne hinanden. Thi Viden, naar den faaer Lov til at kalde sig Tro, forlanger intet Mirakel, det vil den tværtimod helst være fri for, thi Miraklet er den netop til Forargelse. Men Troens høieste Form er jo at troe, uden at see Tegn og Under.

Her seer man et Exempel paa, hvorledes Alt er forvirret, naar man ikke passer paa at gjøre Troen til en Sphære for sig selv.

P400:409:1

Noget om Syndernes Forladelse.

At troe sine Synders Forladelse det er den afgjørende Crisis, hvorved et Msk. bliver Aand, den som ikke troer det er ikke Aand. Det er Aandens Modenhed, det betyder, at hele Umiddelbarheden er gaaet tabt, at Msket ikke blot Intet formaaer ved sig selv, men formaaer kun at skade sig selv. Men hvor Mange opleve i Sandhed reent personligt at forstaae om sig selv, at man er bragt til den Yderlighed. (Her ligger det Absurde. Forargelse. Paradoxet. Syndernes Forladelse.)

De fleste Msker blive aldrig Aand, opleve aldrig at blive det. Den Udvikling: Barn, Yngling, Mand, Olding, den gennemgaae de, tak dem Skam til, det er ikke deres Fortjeneste, ell. deres Zuthat, det er den

vegetative ell. vegetativ-animalske Proces. Men det at blive Aand opleve de aldrig.

Synds Forladelsen angaaer nemlig ikke noget Enkelt – som var man total god (dette er det Barnlige, thi Barnet beder altid om Forladelse for noget Enkelt, at det igaar gjorde det, idag glemte det, o: s: v:., det kunde aldrig falde Barnet ind, ja Barnet kunde end ikke faae det i sit Hoved, at det overhovedet er ond) nei det angaaer lige omvendt ikke saa meget det Enkelte som det Totale, det angaaer hele Ens Selv, der er syndigt og fordærvende Alt, saasnart det kommer det mindste med.

Den, som saa i Sandhed har oplevet og oplever det at troe sine Synders Forladelse han er saa vistnok blevet et andet Msk, Alt er glemt – men dog gaaer det ham ikke som Barnet, der efter at have faaet Forladelsen, væsentligen bliver det samme Barn igjen. Nei, han er blevet en Evighed ældre; thi han er nu blevet Aand, hele Umiddelbarheden og dennes Selviskhed, dens selviske Vedhængen ved Verden og ved sig selv er tabt. Han er nu msklig talt gammel, uhyre gammel, men evigt er han ung.

P400:409:2

#

Man finder stundom Udviklinger af Synds-Forladelsen, der fortælle, at Forf. troer paa den, og i hans Udvikling seer man lige det Modsatte, at han egl. er forarget paa den.

Heed det da ikke til den Værkbrudne: stat op og gaae. Men Prædikeforedraget indvikler sig i lutter Modsigelse; det kan egl. ikke prædike over hiint Evangelium, fordi det ikke troer, men saa laver det selv en Lære, og det skal være Synds-Forladelsen, og er intet andet end Fornuft-Præk – og dog skal Syndsforladelsen være »den dybeste og vigtigste Lære i Xstd.«

P400:410

Noget om Syndernes Forladelse

Som en sand og dyb Forelskelses første Udtryk er Følelsen af den egne Uværdighed, saaledes er Trangen til Syndernes Forladelse Kjendetegnet paa at man elsker Gud. Men af sig selv kan intet Msk. falde paa, at Gud elsker ham. Det maa forkyndes Msket. Dette er Evangeliet, Aabenbaring. Men netop fordi intet Msk. af sig selv kan falde paa at Gud elsker ham, derfor kan hell. intet Msk. af sig selv falde paa, hvor stor Synder han er. Consequent lærer den augsburgske Confession, at det maa aabenbares et

MsK, hvor stor Synder han er. Thi uden den gudd.
Maalestok saa er intet MsK. den store Synder (det er
han kun – for Gud).

Men begge Dele svare til hinanden, naar MsKet ikke
fatter hvor stor en Synder han er, kan han ikke elske
Gud; og naar han ikke (ved at det forkyndes ham hvor
høit Gud elsker ham) elsker Gud, kan han ikke fatte,
hvor stor en Synder han er. Syndsbevidsthedens
Inderlighed er just Kjerlighedens Lidenskab. Thi vel
gjør Loven En til Synder – men Kjerligheden gjør En til
langt større Synder; vel kan Den, der frygter Gud og
skjælver, føle sig som Synder, men Den, der i
Sandhed elsker, føler sig som endnu større Synder.

P400:411

#

Det er et sandt Ord af Luther (etsteds i hans Postil), at
naar de Modige og Stærke blive bange, saa maa Gud
til at bruge de Svage.

P400:412

Ogsaa det er et evigt Billede (cfr. Journalen NB⁴
etsteds langt henne): et Buskads som danner
begrænsende Slutningen af en Park, en Aae løber
langs med, – der er Morgen – en ung Dame i
Morgendragt spaserer ene

Der vil gives et Partie ved Ladegaards-Aaen, som
complet udtrykker dette.

P400:413

Lad os tale saaledes. Tænk Dig Du var i Besiddelse af
alle mulige Lykkens Goder, derhos en Smag, en
Genialitet til at benytte dem, en Opfindsomhed i at
nyde, ja som i Digter-Fortryllelse var hele Dit Liv
indrettet; og Enhver der besøgte Dig fra de fjerneste
Egne selv Reisende fra de Lande, der grændse
nærmest til Phantasiers Rige. Alle Alle vare enige om
at beundre Din Aand og tause af Forundring over Din
Lykke. Hvad manglede Du saa? Du tænker maaskee,
at jeg vilde sige: Du manglede En til at dele Din Lykke
med Dig. Ingenlunde, ogsaa dette indrømmes; thi
Ønsket er i min Haand føieligere end Alt. Altsaa en
Elsket havde Du, et Indbegreb af al Elskværdighed,
hun var yndig som hiin Høisangens Rose, endnu
yndigere, mere blussende en østerlandsk Yppighed,
mere bly end nordisk Qvindelighed, hun var
underholdende som en Schehersad (i 1001 Nat) og i
mere end 1001 Nat. Hvad manglede Du saa? Du
tænker maaskee, at jeg vil tale om, at dog Alt er saa
usikkert, at Lykken saa ofte vexler, saa Du manglede

Sikkerhed for at den vedblev. Ingenlunde, ogsaa dette indrømmes Dig. Hvad manglede Du saa? Du tænker maaskee jeg vil sige: Døden er saa – uvis, nei saa vis altid, dette er Forstyrrende. Ingenlunde; ogsaa dette indrømmes Dig. Der indrømmes Dig 70 Aar aldeles sikre – hvad manglede Du saa?

Du manglede det at have Gud og hans Styrelse at forundre Dig over; thi Du var jo Din egen Lykkes Smed, Dit Forsyn.

See i hiin den ønskende Yn[g]llings Pallads, der manglede eet Vindue. Udsigten fra alle de andre var fortryllende – men dette Vindue som han (thi lad os digte det saaledes) rigtigt forstod, at han ikke kunde gjøre færdigt – Udsigten fra dette Vindue den var til Gud, til Guds Forsyn. O, og ikke sandt, naar vi saa vende det Hele om, saa stod Du Dig dog bedre: istedetfor det uhyre Pallads med de 23 Vinduer, havde Du intet mindre end et Pallads, Du havde et lille Værelse, der var kun eet Vindue paa, og selv det var ikke ganske færdigt – men det var det Vindue, gennem hvilket Du saae til Gud.

P400:414

Blandede Følelser.

Under denne Titel kunde jeg have Lyst til at henkaste lidt Lyrik. Pointen skulde naturligviis være, at der ved reent dialektiske Beregninger og ved Combinationer af Følelsers og Lidenskabers Krydsen blev udfundet hvad man kunde kalde de combinerede Numere. »Blanding« vil altsaa betyde Intensiteten, thi jo større Blanding i Eenhed desto intensivere, jo flere Modsigelser og dog Harmonie jo rigere.

Overhovedet var det interessant saaledes at udregne hele Følelsens og Lidenskabens Omraade, hvad Ingen har tænkt paa, endnu mindre paa, at Hemmeligheden just er, at det maa gjøres dialektisk ikke lyrisk, men dialektisk og saa lyrisk.

Som Exempel paa et Numer af blandede Følelser kan benyttes hvad der ligger henkastet »Noget om det at elske.«.

P400:415

Noget om det at elske.

Hvilket Msk. kan ideelt tænkt blive meest elsket? Den, der gør mig ulykkelig, men saaledes at jeg er inderlig overbeviist om, at det er med hans bedste Overbeviisning, at han i Sandhed oprigtigt mener at gjøre det Bedste. Den der skal være elsket meest, maatte sætte alle Kjerlighedens Faktorer i Bevægelse, og det er kun Tilfældet i den her beskrevne Formel. Jeg elsker et saadant Msk, fordi jeg føler Kjerligheden i ham; men det at han gjorde mig ulykkelig ved Noget han mente at gjøre til mit Bedste, vækker min Sympathie – og jeg elsker ham endnu engang høiere. I Sorgen over den egne Ulykke, naar jeg saa betænker, hvor tungt det maa være for Den der elsker at have gjort den Elskede ulykkelig, i Sorgen derover elsker jeg ham endnu engang.

Dette er den meest fuldendte Formel for at elske. Jeg har aldrig seet den fremstille. Den har det mærkelige Paradox, at jeg netop elsker meest – fordi han gjorde mig ulykkelig.

I denne Formel er der den reflekterede Sympathie mere end hvad man ellers tænker paa.

Dette er Scalaen.

P400:416

Eet eneste Votum, absolut, uden nogen yderligere Tilføielse

Som politisk Forfatter er Sibbern kun deri forskjellig fra Geert W., at han aldrig tager Skjæget af Nogen, men kun plager Folk med sin Snak. Noget Sørgeligt ligger der i, at [en] Mand i en saa anseet Stilling i Staten, en Lærer ved Universitet[et], en Mand der altsaa er forpligtet i Ansvar mod Ungdommen at foregaae den med et godt Exempel, som en lavcomisk Person tosser om paa Dandseboder og andre slige Steder, som Forfatter tosser om i en vis Classe af Blade^c. Dog betræffende S. er man vel nødsaget til at opgive at sørge.

I et sidste Numer af Aftenbladet orienterer han os for 37de Gang i de inde[n]landske Forhold – thi til at orientere er det at Sib. altid føler sig kaldet. I en lidt mere phantastisk Costume end det aldeles sluskede Gamelt og Nyt, hvor[i] han ell. optræder, viser han sig som Prophet. Han varsler en Reaktion mod det nu

[a] ikke engang kan barbære, men kun plage Folk

[b] at han, som en Løsgænger og Dagdriver slendrer om paa Dandseboder

c der høre hjemme i Literaturens Kjelder-Etage

bestaaende Ministerium, en forfærdelig Reaktion, saa forfærdelig som det da er muligt ☺: fra alle 4 Verdens Hjørner. Først kommer det første Hjørne – det er allerede meget, at det gaaer saa ordentligt til. Det andet Hjørne er mærkeligt nok: »Nord og Syd.« – af et Hjørne især et Verdens-Hjørne at være er det Nord og Syd et mærkeligt Hjørne. Og da der nu føies 2 Hjørner til saa bliver det altsaa 6 Hjørner. Hvilken forfærdelig Hvirvel! Hvilken Lykke at S. da ogsaa veed Trøst m: H: t: den Confusion som muligt kunde indtræde i det frygtelige Øieblik, naar det paa een Gang begynder at storme fra alle 4 Verdens – 6 Hjørner. Han fortrøster sig i den Henseende til »Redakteuren af Adresseavisen og Flyveposten.«

Det kan man kalde at orientere i Forholdene, det har dog maaskee neppe i alt det Sibbernske nogensinde viist sig saa tydeligt at han er kaldet til at orientere, netop derfor have vi fremhævet det.

Og i ethvert Tilfælde vil dette lille Referat af det Sibbernske maaskee kunde være tilstrækkelig til een Gang for alle at orientere betræffende Sibbern: at han, som politisk Løsgænger er en complet Geert W., ogsaa deri liig denne, at han er kommet til at drikke Duus med Skarpretteren,; den litteraire Foragteligheds og Misundelsens udtjente ussle Redskab, ell. som Sibbern, hans Duusbroder kalder ham: det ungdommelige Genie: Student Goldschmidt. Disse to forstaae hinanden, naturligviis ikke hiin den elskelige, eiendommelige Tænker, Etatsraad Sibbern, men den politiske Tosse-Peer Sibbern – og det uartige Barn i Literaturen Goldsch., der have for Skik at sige hinanden Complimenter – de have hvad der er en Undergjerning allerede flere Gange taget Ære af hinanden.

P400:417

Man skal ikke foragte: Springet. Der er deri noget Overordl. Derfor jo ogsaa næsten i alle Folkeslag et Sagn om et Spring hvor Uskyldigheden frelstes, medens det Onde styrtede i Afgrunden, et Spring, som kun Uskyldigheden kan gjøre.

P400:418

#

Der er nu i vore Tider talt saa meget om, at en Individualitet udvikler sig, gennemgaaer flere Udviklinger at dette saadant er blevet forvrøvlet nok til at blive populairt i Samfundets Kjelder-Etage. Der gjør nu Goldschmidt furore er den beundrede Individualitet der gennemgaaer flere Udviklinger. Hans første Udvikling er »Corsaren.« Han synes ikke ganske selv og hans Publikum endnu mindre at vide, at der dog er visse Udviklinger som der er sat et Punktum for. Hans første Udvikling er omtrent hvis En vilde sige: min første Udvikling er at jeg kom 7 Aar i Forbedringshuset – ell. jeg blev offentlig Fruentimer, det var det første Moment. Saadanne Udviklinger

antager andre, at trække fra.

#

P400:419

I en vis Forstand er Verden saa snild, at den saadan halvt og halvt forstaaer, at en Martyr vilde være den det allerfarligste Msk. Derfor tales der saa meget om, at nu omstunder bliver der Ingen mere Martyr. Verden frygter nemlig den Anstrengelse, at et Msk. satte Livet til for Sandheden, at faae det ganske nær paa sig: saa ryger al Klogskaben med saadan til en vis Grad.

Men en umidd. Begeistret vil ikke mere kunne blive Martyr, det vil sige, selv om han blev det, vilde Verden protestere det, og benegte det. Kunsten er altsaa nu: en reflekteret Martyrer, En, der med den klareste Bevidsthed fra Begyndelsen af tenderer dertil, benyttende Alt (som det ell. benyttes for at vinde jordiske Fordele) til at gribe saaledes ind i Alt, at man ikke kan blive ham qvit – og saa bliver han Martyr. Dette er en langsom og en svær Operation, at gjøre alt Dette holde ud Aar efter Aar, blot for at naae at falde, men rigtignok ogsaa at falde saaledes, at Sandheden seirer afgjort.

Det er det sidste Middel for at skaffe Mskene ud af »Klogskabens« selvbehagelige Fortryllelser.

En saadan Martyr vilde jeg kalde »Sandhedens Spion.«

Det er den sidste Magt, et Msk. [har] over Andre, han kan sige: ja, ja I skal komme til at slaae mig ihjel, ell. til at handle saaledes mod mig, at I selv skulle fortryde det.

P400:420:1

#

Ak, thi i Theateret lee vi Alle af Kameraterne; men i Virkeligheden lee vi Alle af den Enkelte, som bogstaveligen ikke paa een ell. anden Maade vil være i et Cameraderie. Thi vil han ikke det, og var han ell. En, der kunde være det: saa gaaer han Glip af alle jordiske Fordele, men det er jo latterligt af ham, han som kunde have dem

P400:420:2

Literair Øienforblindelse.

Først gjælder det: at enhver Virkelighed, et virkelig Noget ikke vækker nær saa megen Sensation som et Spilleværk, der har disse Ender, som Snakken kan faae fat i. Dernæst: at de Industridrivende, ell. dog de som eftertragte endelige Fordele især have travlt med den endelige Forretning. Just derfor bør M.H. optages, fordi han saa let skuffer, da det ham betræffende vel egl. ikke er Penge han eftertragter, men vel det saadan at ville være Noget i Literaturen, som han slet ikke er.

Bøger skriver han ikke, men saadan Smaatterie, som især [er] beregnet paa at blive omtalte. Et Skoleprogram hvert Aar med en lille Afhandling af Hr Mag. Et Skoleprogram er naturligviis slet og ret en Udgift for Skolen; som der vel i Examens-Tiden er et Frokost-Bord frit dækket for alle Lærerne, saaledes maa Skolen ogsaa udrede disse 30 ell. 40rd, som et Program koster. Saaledes betragtes det altsaa ogsaa af ham. Der gjøres et meget stort Oplag – og alle Forældre, alle Skolens Velyndere, alle hans Venner (efter den Maalestok, at endogsaa jeg faaer et saadant) faae hvert sit Exemplar. Alle disse Msker blive nu i godt Humeur, en Præsent er jo altid behageligt. De tale Alle godt om den, og der tales virkelig om disse lumpne 8 a 10 a 20 Pagina, naturligviis naar man har sikkret sig en 4 a 500 Msk. ell. mere der tale derom – for at fortælle, at de have faaet et Fri-Exemplar. Derpaa bliver saa Programmet maaskee af een af Skolens Lærere, ell. af en Velynder anmeldt i Berlingske T. meget rosende. Vilde En anlægge en ordl. Maalestok for Kritik og ved Hjælp af den vise, at det Hele naturligviis var et Smule-Specimen af en Candidat i Candidat-Prosa: saa var 101 ude. Alle de, der havde faaet Fri-Exemplar vilde føle sig fornærmede. Og ikke blot dette, men Forf. vilde træde frem og sige: i en saadan lille Artikel i et Program kan man ikke udtømme en Gjenstand o: s: v:.

Man holder en Tale i skandinavisk Selskab. Den er der altsaa Mange der høre – og meget at tale om, at de vare der den Aften o: s: v: o: s: v: Bladene anmelde saa den Aften i skandinavisk Selskab, og omtale ogsaa Foredraget der roses, ja omtales vidtløftigere end mangan stor Bog, som er Frugten af lang Tids

Flid. Dette læses af Mange, naturligt læser man gjerne om, hvor man selv var den Aften med. Dog ikke nok hermed, saa udgiver man den. »nu er Øieblikket« - hvorledes »nu« ja, nu er Rigsdagen sammenkaldt, og hver Medlem faaer et Fri-Exemplar - Og saa staaer der i Bogen, at Forf. først havde paatænkt at levere endnu en Afhandling. Var den kommet, havde der ikke været nær saa meget at tale om. Men det, at han agter, giver naturligviis Snakken nok at tænke paa og at tale om.

»Nu er Øieblikket dertil« siger Forf. Hvortil? Ja, det følger jo af sig selv, hvad han ogsaa siger: til at udgive dette Foredrag. Og hvad er da dette Foredrag? En lille Ubetydelighed, et latterligt Spilleværk, der indeholder adskillige nogle ganske morsomme Snurrepibierier angaaende fremmede Ords Brug i det danske Sprog, men hvor der da ikke i fjerneste Maade er gjort endog det svageste Forsøg paa en egl. Undersøgelse ell. Udvikling hvad dette confinium mell fremede Sprog overhovedet har at betyde o: s: v: og o: s: v: o: s: v:.. Men nu er Øieblikket dertil! Dersom En i al Stilhed havde fattet Planen til at stifte en ny Munke-Orden for om muligt at frelse Verden, havde alt i Beredskab, de Nærmeste allerede enige i at slutte sig til ham, og han nu, nu i dette Forvirringens Øieblik vilde sig[e]: nu er Øieblikket dertil - det lader sig høre. Om En nu havde en fuldstændig og grundigt udarbejdet Plan til Danmarks Forsvar og vil sige: nu er Øieblikket. Men siger Mag. M. H. nu er Øieblikket dertil. Da det i Himmels Raad var bestemt at Gud engang vilde lade sig føde, da ventedes der blot paa Øieblikket - saa kom det og der blev sagt: nu er Øieblikket dertil. »Nu er Øieblikket dertil« hvor pathetisk; man faaer Forestilling om lang Tids grundige og velprøvede Forarbejde, Forestilling om hvorledes nu ogsaa Sagen ganske er udtømt - der ventedes blot paa Øieblikket - nu er Øieblikket dertil! Er der Spor af Mening heri. Dog maaskee har Manden, satirisk nok, Ret: nu er Øieblikket dertil, Øieblikket hvor man kan faae Narrestreger og Ubetydelighed pustet op til Alvor og yderste Alvor. Saaledes lader denne Passus sig maaskee forklare. Det er nemlig skeet, at eet af Rigsdagsmøderne har spildt Tiden og Landets Penge paa at anstille intetsigende Sprogbemærkninger. Da gaaer der et Lys op for M.M H: nu er Øieblikket. Videre. Maaskee ønsker Mag.H. at opnaa Noget paa Rigsdagen, og vil maaskee ind i en Comitee. Den almdl. Manuprenseren og andre Hundekunster findes ikke tilstrækkeligt. Saa maa der gjøres mere. Nu man kunde jo gjøre et Gjestebud ell. to. Men det er dyrt. Antaget blot 50, vil det billigst, og selv om man kneeb nok saa meget paa Muskaten, blive 80 a 90Rd. Dernæst smigrer det hell. ikke Folk nok. Mad og Drikke takker man vel for, men det kan da saa mange tractere med. Nei, men en Foræring af - en Bog. Ypperligt: det koster kun höchsten 30rd, og saa har man c 2000 Præsenter. Hver Rigsdagsmand faaer da sit Exemplar. O, Rigsdagens Alvor! Der blev bedet for den i alle Kirker, dens Mine har hidtil været den dybeste Alvor, især da hiin uforglemmelige Sprog-

Dag, da Hurtigskriver[e] og Stenographer optegnede disse evig mindeværdige Ord, som kostede Landet c. 600rd. Men aldrig var dog Rigsdagens Mine saa alvorlig, som Dagen efter Mag. H.^s Bog var udkommet. Der var stor Gratulation, alle takkede.

Der er allerede reist megen Sensation. Nu gaaer, hvad man med en Euphemisme kalder Bogen over til Bladene. 150, ikke almdl. Mænder men Rigsdagsmænd foruden en formdl. stor Mængde Andre ere paa en Maade forpligtede til at synes godt om den: ergo, den bliver udbasunet i Bladene - thi nu er Øieblikket dertil. Ordl. kan man antage, at det vil gaae upaatalt af, og den driftige forfængelige Stakkel Forf. indskummer Ære og Anseelse - thi Penge tjener han ikke, det er sandt, han har jo givet 30rd ud for at kunne gjøre Præsenter; men det kommer igjen, sagde Skrædderen. Skete det derimod, at En paatalte det, og viste Piecens Nullitet: saa træder Forfatteren frem og siger: det er dog høist besynderligt at anlægge en saadan Maalestok for en lille Ubetydelighed, der blev henkastet, et Foredrag, man blev anmodet om at holde, en lille Bagatel« - om hvis Udgivelse det dog heed: nu er Øieblikket dertil.